

Premieră națională pe scena Teatrului Regina Maria

Sufocare (Jurnalul unui sinucigaș cronic)

Duminică, 21 ianuarie, trupa Iosif Vulcan a Teatrului Regina Maria a prezentat, în premieră națională, spectacolul Sufocare (Jurnalul unui sinucigaș cronic), în regia și dramatizarea Ovidiu Caița, după romanul Choke al celebrului scriitor american Chuck Palahniuk.

Supranumit nihilistul secolului, Chuck Palahniuk s-a remarcat prin stilul sardonice de a reda universul interior monstruos, ambiguu, lipsit de orice putință de salvare, al individului tratat ca personaj simbolic postmodern. Eroi lui Palahniuk, fie că vorbim despre celebrul Fight Club, fie că vorbim despre Supraviețuitor, Monștrii invizibili sau Choke (Sufocare), sunt personaje banale care ies în evidență prin viciu, neputință, escrocherii, umbre pe care le interiorizăm, derapaje subtile de care ne dezicem și la care, într-un fel sau altul, fie doar imaginar, ne dedăm când se stinge lumina. Exacerbate în tușe stridente, pornirile nefirești, antisociale, imorale, antidogmatice, nasc anti-eroi definatorii unui haos, cum spuneam mai degrabă intim decât palpabil, dar categoric ancorat într-un azi cât se poate de veridic.

Astfel, după lecturarea unui roman de Palahniuk, fragilul sentiment de siguranță degenerază într-o posibilă psihoză, în care fiecare individ care-și intersectează pașii cu ai tăi se poate metamorfoza într-un călău. Paradoxal, însă, Palahniuk își iubește personajele și le salvează, într-un stil imprevizibil, din propria mocirlă.

„Abia după violență și haos se poate naște romantismul”, mărturisirea autorului într-unul dintre interviurile acordate despre romanul Sufocare.

Un roman al cărui personaj principal, Victor Mancini, este salvat de o iubire la fel de bolnavă ca și existența sa. Copil furat dintr-un cărucior de o femeie prea rebelă pentru a sta departe de gratii, Victor Mancini are întreaga copilărie bântuită de evadările constante ale Idei Mancini. Legați neombilical printr-o dependență afectivă malignă, Victor și Ida își anesteziază strigoi într-o goană ne bună după un catharsis a cărui absență este definitivă în romanele lui Chuck Palahniuk.

Copilul va fugi de fiecare dată de la familiile sale adoptive, va descoperi că înecându-se cu mâncare în public se poate simți salvat, iubit și protejat, va asista la ședințe de hipnoză în care mama își conduce clienții în partide imaginare cu femei celebre și va ajunge la maturitate, un ratat student la Medicină, dependent de sex, care se sufocă constant în diferite restaurante, pentru a obține atenția și banii clienților care-l salvează. Un truc care, alături de jobul pe care și l-a luat într-un parc de distracții de epocă, îl ajută să plătească azilul Idei, internată cu Alzheimer. Îndrăgostit de doctorița Paige Marshall, în realitate o altă pacientă din azil, Victor ajunge să creadă că s-a născut în urma unui experiment care-l face urmașul lui Iisus, un alt orizont care i se prăbușește odată cu moartea mamei. Într-o narațiune deconstrucitivă, autoreflexivă, Palahniuk imaginează un Hades populat cu figuri umane care se recompun la infinit din frânturi reflectate în ochii celorlalți. Victor Mancini se autovalidează prin suma faptelor care pot impresiona.

Frica îl împinge spre narcisism, iar credința că poate fi Dumnezeu și, implicit, propriul său tată, îl scoate din angoasa complexului Oedipian.

O angoasă din care se naște misoginia, ura față de atotputernicia femeii, de la emblematica figură maternă, acaparatoare prin lipsa tatălui, la dependența față de sex. Există o evidentă ironie a scriitorului la adresa lui Freud, la care face explicită trimitere în text, la fel cum e evidentă ironia la adresa creștinismului. Și tocmai în spatele acestei ironii regăsim iubirea pe care scriitorul o poartă față de oameni, infinit mai prețioși în neputința lor decât simbolurile imabile la care se aderă colectiv.

Pornind de la acest roman, Ovidiu Caița a lansat un proiect teatral curajos, o dramatizare dificil de redat scenic, o dată din pricina fragmentării specifice, apoi prin prisma parcursului psiho-emoțional al caracterelor și, nu în ultimul rând, prin configurarea unei mize din multitudinea de sensuri posibile din scriitură. Din capul locului trebuie menționat că regizorul, spre deosebire de scriitor, nu-și iubește personajele, iar po-

sibila relație dintre Paige și Victor în spectacol a fost „refuzată”. Caița a optat, firește, pentru un stil minimalist, a îngroșat efectul fragmentării narative prin distanțare, impunând detașarea afectivă a spectatorului și direcționând actorii spre construcții exterioare de personaj, neconcludente din punct de vedere al parcursului psihologic. O soluție care s-a dovedit valabilă, chiar dacă privează actorul și glisează ușor spre tezism.

Dacă identificarea emoțională a privitorului nu este permisă, în schimb regizorul optează pentru o regăsire cognitivă a spectatorului implicat direct, prin interacțiunea cu personajele, în realitatea scenică care-i devine proprie, indiferent dacă e dispus să o accepte sau nu. Deși sunt lungimi la care se putea renunța, spectacolul este construit din scene bine strunite regizoral, elocvente pentru angoasa neputinței definatorii la Palahniuk, presărate cu un fin umor negru și impresionant din punct de vedere imagistic, mai ales că imaginile sunt compuse din oameni.

A fost un plus intervenția muzicală contrapunctivă a lui Andrei Raicu, la fel cum au captat atenția soluțiile scenografice ale Oanei Cernea, de la autobuzul școlar cu multiple funcții, la mostrele de fetuși și pietrele din care, la final, se va construi imaginea unui om.

Chiar dacă au fost evident direcționați spre o evoluție scenică în genere lineară, misiunea actorilor din scenă a fost, fără îndoială, remarcabilă.

De la Georgia Căprărin, Mirela Lupu, Lucia Rogoz, Adela Lazăr, Ciprian Ciuciu, Denisa Vlad, parte din ei cu roluri multiple, mostre ale disfuncționalității umane, personaje-statement, până la actorii care au dus greul: Richard Balint, narator și alter-ego al tânărului Victor Mancini, din nou un rol solicitant, cu frumoase și fine subtilități în scene de stop-cadru; Corina Cernea, singurul personaj cu parcurs psihologic, amplu studiat, foarte bine construit și redat, cu excelent dozaj emoțional,

un rol care-i pune (în sfârșit) în evidență valențele actricești, Anda Tămășanu, versatilă, convingătoare, o bună dicție și o bună prezență scenică, Alin Stanciu, energic, atent la dozaj, pe stare, și Eugen Neag, corect, coerent, generos partener de scenă.

Spectacolul nu ar fi fost complet fără contribuția actorilor Pavel Sârghi, Sorin Ionescu, Șerban Borda și Răzvan Vicoveanu, care, deși au avut apariții episodice, le-au onorat cu seriozitate.

Următoarele două reprezentanții ale spectacolului Sufocare se joacă cu casa închisă. Orădenii care nu au apucat să-și cumpere bilete o pot face pentru reprezentarea din 7 februarie.

■ Andreea COSTEA

TURISM FELIX

felixspa.com

Redescoperă Băile Felix